

ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΟΦΘΑΛΜΩΝ
ΕΝ Τῃ ΠΑΛΑΙΑῖ ΔΙΑΘΗΚῃ
ΥΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

Υ Π Ο

Δρος ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἴατροῦ Παθολόγου, Ἀμίσθου Ἐπικούρου Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν,
Ἵγειονομικοῦ Δ/ντοῦ τοῦ Ι.Κ.Α.

Ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προέκυψαν σχετικαὶ πρὸς τὸ θέμα πληροφορίαι, αἵτινες ἐκτίθενται κατωτέρω:

α') Περιπτώσεις κακώσεων ὀφθαλμῶν.

Οἱ Φιλισταῖοι «ἐξέκοψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς»¹ τοῦ Σαμφών. Προσέτι ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, «τοὺς ὀφθαλμοὺς» τοῦ βασιλέως τῶν Ἰσραηλιτῶν «Σεδεκίου ἐξετύφλωσε»²⁻³. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀντίοχος, «ὁ πικρὸς Ἑλλήνων τύραννος... τὰς τῶν ὀμμάτων κόρας» τῶν ἑπτὰ παιδῶν «ἐπήρωσε»⁴.

Πέρα τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων ὁ Τωβίτ ἀποδίδει τὴν περίπτωσιν τῆς τυφλώσεώς του εἰς κάκωσιν τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ δὴ εἰς ἔγκαυμα τοῦ κερατοειδοῦς, προκληθὲν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμοκρασίας τῶν τε οὖρων καὶ τῶν περιττωμάτων τῶν στρουθίων ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἥτις κατὰ τὴν γνώμην του ἦτο εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ὑψηλὴ, ὥστε νὰ καταστῇ αὕτη ἱκανή, ἵνα προκαλέσῃ τὸ ἐν λόγῳ ἔγκαυμα. Ἴδου τίνι τρόπῳ περιγράφει οὗτος τὴν κατὰ τὴν ἀποψίν του αἰτίαν τῆς τυφλώσεώς του: «ἐκοιμήθην... παρὰ τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀκάλυπτον ἦν. καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνεωρότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, καὶ ἐγενήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. καὶ ἐπορεύθην πρὸς ἰατροὺς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με»⁵.

1. Κριταί, ιστ', 21.

2. Δ' Βασιλειῶν, κε', 7.

3. Ἱερεμίας, νβ', 11.

4. Δ' Μακκαβαίων, ιη', 20, 21.

5. Τωβίτ, β', 9, 10.

β') Ἀπόπειρα ἐξορύξεως ὀφθαλμῶν.

Ὁ «Νάας ὁ Ἀμμάνιτης» ἀπεπειράθη νὰ ἐξορύξη τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν πάντων τῶν Ἰσραηλιτῶν. Συγκεκριμένως, οὗτος ἔδρασεν ἐν προκειμένῳ ἐκβιαστικῶς, καταστρώσας τὸ ἐξῆς σχέδιον: Ἐδήλωσε πρὸς αὐτούς, ὅτι ἡ μετὰ τούτων σύναψις φιλίας θὰ καθίστατο δυνατὴ μόνον εἰς περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι θὰ ἐδέχοντο νὰ προβῇ οὗτος προηγουμένως εἰς ἐξόρυξιν τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ των. Ἰδοὺ τί ἀκριβῶς εἶπε: «ἐν ταύτῃ διαθήσομαι διαθήκην ὑμῖν, ἐν τῇ ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιόν, καὶ θήσομαι ὄνειδος ἐπὶ Ἰσραήλ»⁶. Ὡς γνωστόν, ὁ Σαούλ ἀπήλλαξεν ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου κινδύνου τοὺς Ἰσραηλίτας.

γ') Σχετικαὶ κοινωνικαὶ δοξασίαι.

Ἡ πρὸς ἐκδίκησιν διὰ κακώσεως πρόκλησις τυφλώσεως τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ ἔθεωρεῖτο καὶ μέγα ὄνειδος τοῦ παθόντος, ὡς προκύπτει ἀφ' ἐνός μὲν ἐκ τῆς ὡς ἄνω δηλώσεως τοῦ Νάου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς ἀκολούθου σχετικῆς ἀράς, τῆς στρεφομένης καθ' οἰουδήποτε ἀνικάνου καὶ ἰδιοτελοῦς ἄρχοντος: «μάχαιρα... ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ... καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς αὐτοῦ ἐκτυφλούμενος ἐκτυφλωθήσεται»⁷.

Θεωρῶ σκόπιμον νὰ ὑπομνήσω, ὅτι ὁ θεῖος Νόμος προβλέπει τὴν ποινὴν κακώσεως ὀφθαλμῶν καὶ δὴ τὴν ἐξόρυξιν τούτων. Συγκεκριμένως, ὁ Θεός, ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν δεκάλογον, εἶπεν εἰς αὐτόν: «Καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα, ἃ παραθήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν (τῶν Ἰσραηλιτῶν)... ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ»⁸⁻¹⁰.

Σημειωτέον ὅτι αἱ ἀνωτέρω (ἀρὰ καὶ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ θεῖου Νόμου ποινὴ), ἐνῶ τυγχάνουσι ἀπολύτως σύμφωνοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι ὅλως ἀντίθετοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Καινῆς¹¹.

δ') Παρατηρήσεις.

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθεισῶν περιπτώσεων προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα: Αἱ κακώσεις τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Σαμψὼν καὶ τῶν ἑπτὰ παιδῶν ὀφεί-

6. Α' Βασιλειῶν, ια', 2.

7. Ζαχαρίας, ια', 17.

8. Ἐξοδος, κα', 1, 24.

9. Λευϊτικόν, κδ', 20.

10. Δευτερονόμιον, ιθ', 21.

11. Παπαγιαννόπουλος, Ι.: «Ψαλμικὴ ἀρά», «Ἐκκλησια», 64, 1987 577-580, 612-615.

λωνται εἰς τὴν ἐπίδρασιν μηχανικῆς ἐνεργείας. Πιθανώτατα καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Σεδεκίου ἢ αὐτῇ μορφῇ ἐνεργείας ἔδρασε.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Τωβίτ ἢ μορφῇ τῆς ἐνεργείας εἶναι ἡ θερμότης, ἥτις προὐκάλεσε τὸ ὡς κακῶσιν ὑπ' αὐτοῦ χαρακτηριζόμενον αἴτιον τῆς τυφλώσεώς του.

Τὰ αἴτια τὰ προκαλέσαντα τὰς ἀνωτέρω κακώσεις καὶ ἀπόπειραν εἶναι:

α'. Πολεμικὰ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Σαμφῶν καὶ Σεδεκίου, καθὼς καὶ τῆς ἐν λόγῳ ἀποπείρας.

β'. Θρησκευτικὰ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἑπτὰ παιδῶν.

γ'. Ἀτύχημα εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Τωβίτ κατὰ τὴν ἀποψίν του, ὡς προανεφέρθη.

Εἰς πάσας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις, τὰς ὀφειλομένας εἰς πολεμικὰ καὶ θρησκευτικὰ αἴτια, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὡς ἄνω ἀπόπειραν, δὲν ἔδρασαν ἐνεργητικῶς οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλιῖται, ἀλλ' οἱ ἀλλόφυλοι.

ε') Συμπέρασμα.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη διαλαμβάνει ἐλαχίστας μόνον περιπτώσεις κακώσεων ὀφθαλμῶν προκληθεῖσῶν ὑπὸ ἐτέρων προσώπων, κινουμένων ἐκ πολεμικῶν ἢ θρησκευτικῶν αἰτίων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων ἐν προκειμένῳ θανατηφόρων κακώσεων ἐτέρων ὀργάνων¹² τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ¹³. Τοῦτο προφανῶς ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ ὀφθαλμικαὶ αὐταὶ κακώσεις δὲν ἐλάμβανον χώραν εἰς μεγάλην ἔκτασιν, καθ' ὅσον δι' αὐτῶν ἀπεσκοπεῖτο μόνον ὁ βασανισμὸς καὶ οὐχὶ ἡ ἐξόντωσις τῶν ἀντιπάλων.

Ἡ ἐκ τοῦ γεγονότος τόσον τῆς μὴ διαπράξεως τῶν ἀποσκοπουσῶν εἰς τὸν βασανισμὸν τῶν ἀντιπάλων ἀνωτέρω κακώσεων τῶν ὀφθαλμῶν, ὅσον καὶ τῆς μὴ διενεργείας τῆς ὡς ἄνω σχετικῆς ἀποπείρας ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων Ἰσραηλιτῶν προκύπτουσα ὑπεροχὴ τοῦ λαοῦ τούτου ἔναντι τῶν ἀλλοφύλων ὀφείλεται προφανῶς εἰς τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν τῆς μονοθεϊστικῆς θρησκείας του τῆς μόνης τότε ἀληθοῦς.

Ἡ ἐπὶ σκοπῷ ἐκδικήσεως διὰ κακώσεως πρόκλησις τυφλώσεως τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ ἔθεωρεῖτο καὶ μέγα ὄνειδος τοῦ παθόντος.

12. Παπαγιαννόπουλος Ι.: Οἱ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀναφερόμενοι βίαιοι ἐκ τραυμάτων διὰ νόσσητος ὀργάνου θάνατοι. Δελτίον ΙΚΑ, 29, 1979 281-286.

13. Παπαγιαννόπουλος, Ι.: Πληροφορίαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περὶ βιαιῶν ἐκ καταπτώσεως θανάτων. Ἱατρικὰ χρονικά, 3, 1980 246-250.